

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2242

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de ministers voor Ontwikkelingssamenwerking en van Financiën over *exportkreditschulden van Irak*. (Ingezonden 28 juli 2004)

1
Hoe verhoudt zich uw weigering om concrete informatie over exportkreditschulden (EKI), die betrekking hebben op transacties van Nederlandse bedrijven met Irak, openbaar te maken¹ tot het feit dat de Nederlandse regering de compensatiecommissie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties een gedetailleerd overzicht heeft toegestuurd dat in juni 2002 gepubliceerd is?²

2
Bent u op de hoogte van het feit dat Melchemie – een bedrijf dat door de Nederlandse rechter in 1986 veroordeeld is vanwege de levering van verboden grondstoffen aan Irak – voorkomt op de lijst van 41 specifieke EKI-vorderingen? Kunt u de Kamer informeren over de specifieke transactie – aard en hoeveelheid van geleverde goederen – waarop de originele schuld van 957.327 dollar betrekking heeft?

3
Is de schuld van 245 miljoen euro die Irak bij Nederlandse bedrijven uit zou hebben staan³, exclusief van toepassing op de lijst van 41 EKI-vorderingen waarmee destijds

een bedrag van 135.545.471 dollar gemoeid was?

4
Is Melchemie, dat chemische stoffen aan het regiem van Saddam Hoessein geleverd heeft in het kader van de productie van massavernietigingswapens⁴, effectief financieel gecompenseerd door de Nederlandse overheid? Acht u het moreel aanvaardbaar dat ontwikkelingssamenwerking uiteindelijk opdraait voor de financiële gevolgen van deze transactie? Kunt u uw antwoord toelichten?

5
Bent u bij wijze van genoegdoening bereid om onderzoek te doen naar de verleende hulp en hulpbehoeften van de slachtoffers van de Halabja-massamoord in 1988 onder de Koerden in Noord-Irak? Kunt u uw antwoord toelichten?

6
Deelt u de mening dat de publicatie van 41 specifieke EKI-vorderingen de twijfels over de financiering van exportkreditschulden uit uw budget van ontwikkelingssamenwerking versterkt? Zou de regering er niet verstandig aan doen om schoon schip te maken en inzicht te geven in alle EKI-vorderingen? Kunt u uw antwoord toelichten?

7
Kunt u aangeven waarom er in het geval van Irak in hoog tempo gewerkt wordt aan schuldsanering terwijl

andere landen daar op grond van armoedecriteria wellicht eerder voor in aanmerking zouden behoren te komen? Welke criteria hanteren de betrokken internationale financiële instellingen en de Nederlandse regering wanneer het hierbij om prioriteitstelling gaat?

¹ Aanhangsel Handelingen nr.1953, vergaderjaar 2003–2004.

² Zie: www.unog.ch/uncc/reports.htm onder vermelding van F-rapportage.

³ Aanhangsel Handelingen nr. 1953, vergaderjaar 2003–2004.

⁴ Zie: www.iraqwatch.org/search/view_record.asp?sc+suppliers&id=233.

Antwoord

Antwoord van minister **Van Ardenne-van der Hoeven** (Ontwikkelingssamenwerking) en van minister **Zalm** (Financiën), mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken. (Ontvangen 8 september 2004)

1
Voor de Nederlandse exportkredietverzekeringsfaciliteit geldt het Nederlandse transparantiebeleid. In de jaren tachtig was het beleid om geen informatie over individuele herverzekerde transacties te publiceren. Bedrijven mochten er dus destijds van uitgaan dat de informatie vertrouwelijk behandeld zou worden. Om die reden is de Nederlandse regering slechts in zeer uitzonderlijke gevallen bereid om informatie over specifieke transacties in het verleden

te verstrekken (zie vraag 2). Inmiddels is het Nederlandse transparantiebeleid gewijzigd. Voor nieuwe verzekeringen wordt 1 maand na afgifte van de polis informatie gepubliceerd op de website van Atradius (voorheen NCM) (<http://www.atradius.com/nl/dutch/statebusiness/overheid/afgegeven-polissen/>).

Om oude schulden op Irak te kunnen recupereren zijn destijds gegevens aangeleverd bij de compensatiecommissie van de Veiligheidsraad, het UNCC. Het UNCC heeft haar eigen beleid met betrekking tot publicatie van gegevens. Het UNCC heeft op eigen initiatief gegevens gepubliceerd en heeft voor deze publicatie geen toestemming gevraagd.

2

De transactie op de UNCC-lijst waarop de originele schuld van USD 957 327 betrekking heeft, betreft een transactie uit 1989. Deze dateert van vóór de periode van de generieke handelssancties tegen Irak. De goederen die geleverd zijn, waren 1000 ton caustische soda en 22 ton zinkoxide. Voor deze goederen golden toen (en gelden anno 2004 wederom) dus geen exportbeperkingen; er waren geen uitvoervergunningen nodig volgens het «Uitvoerbesluit strategische goederen 1963».

3

Nee. In het bedrag van 245 miljoen euro zijn ook vorderingen opgenomen die niet op de UNCC-lijst staan vermeld. Daarnaast komt op de lijst van UNCC een vordering voor die bestaat uit meerdere deelvorderingen. Voor een aantal van deze deelvorderingen is destijds geen exportkredietverzekering afgesloten. Deze laatstgenoemde vorderingen zijn niet meegenomen in de schuld van 245 miljoen euro.

4 en 5

Melchemie heeft – conform het verzekeringscontract – uitbetaling verkregen van dat deel van de transactie uit 1989 van caustische soda en zinkoxide, waarop niet betaald is door de Iraakse afnemer en waarvoor het bedrijf zich had verzekerd (zie ook vraag 2). Deze transactie was conform vigerende regelgeving verzekerd en staat los van eerdere, niet herverzekerde, leveranties uit 1985 waarvoor Melchemie werd veroordeeld.

Aangezien de herverzekerde transactie in 1989 plaatsvond kan er geen verband gelegd worden tussen deze transactie en de tragische gebeurtenissen die in 1988 in Halabja plaatsvonden.

6

Zoals ook in de antwoorden op uw eerdere kamervragen is aangegeven, is de regering niet bereid om informatie over vorderingen die ontstaan zijn als gevolg van transacties in het verleden te verschaffen, aangezien het informatie betreft waarvan de verzekerde bedrijven destijds mochten verwachten dat het vertrouwelijk behandeld zou worden (zie ook vraag 1). De regering heeft u beloofd inzicht te geven in de sectoren waarvoor de verzekeringen zijn afgegeven waarop de schulden van Irak betrekking hebben. Dit overzicht is gevoegd bij deze antwoorden. Voor de chemietransacties waarop de herverzekerde exportkrediet schulden van Irak betrekking hebben, golden destijds (en gelden) geen exportbeperkingen.

Gezien de ernst van de aantijgingen en de onrust die zij – indien onweerlegd – kunnen veroorzaken, hebben wij bij hoge uitzondering gemeend openheid te moeten verschaffen over de bewuste Melchemie-transactie (zie vraag 2).

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1 is het Nederlandse beleid ten aanzien van de publicatie van herverzekering van exportkrediettransacties inmiddels gewijzigd. Er wordt nu wel inzicht gegeven in de nieuw afgesloten transacties.

De regering is van mening dat kwijtschelding van exportkrediet schulden aan DAC-1-landen een gunstig effect heeft op de ontwikkelingsperspectieven van die landen vanwege de ontlasting van de internationale financiële betrekkingen en de betalingsbalans. Om die reden worden dergelijke kwijtscheldingen, conform DAC-rapportagerichtlijnen, ten laste gebracht van het ODA-budget. De aard van individuele transacties die deel uitmaken van dergelijke kwijtscheldingen zijn daarbij slechts in zoverre van belang dat leveranties van militaire goederen zijn uitgesloten. In het geval van Melchemie betrof het echter levering van civiele goederen. Zie ook antwoorden op vraag 2, 4 en 5.

7

Zoals u weet bestaat er voor de schuldsanering van de armste, meest verschuldigde landen het Heavily Indebted Poor Countries initiatief. In het kader van dit initiatief hebben al meer dan 20 zeer arme landen een grote schuldverlichting verkregen. Voor de behandeling van de schuld van Irak hanteert de Club van Parijs dezelfde procedure en criteria als bij de behandeling van schulden van andere niet HIPC-landen. De basis voor een schuldenregeling is een schuldhoudbaarheidsanalyse die door het IMF wordt opgesteld. Uit de voorlopige cijfers is gebleken dat er geen sprake is van een houdbare schuld van Irak. Volgens de criteria van de Club van Parijs zal Irak naar verwachting dan ook in aanmerking komen voor schuldherstructurering en een gedeeltelijke kwijtschelding. Zie ook de antwoorden op de vragen van de leden Van Bommel (SP) en Huizinga-Heringa (ChristenUnie) aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking over exportkrediet schulden bij Irak (Ingezonden 5 juli 2004, zie ook Aangangsel Handelingen nr. 1953, vergaderjaar 2003–2004).

Voor uitleg van de criteria die de Club van Parijs hanteert, wordt u verwezen naar «Rules and Principles» op de website van de Club van Parijs: www.clubdeparis.org.